

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง คำควบกล้ำ  
หน่วยเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้รักษ์ หลักภาษา  
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง คำควบกล้ำ  
รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

### คำควบกล้ำ

คำควบกล้ำ (อักษรควบ) หมายถึง พยัญชนะสองตัวเขียนเรียงกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงกล้ำเป็นพยางค์เดียวกัน เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเป็นไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า

#### ประเภทของคำควบกล้ำ

๑) คำควบแท้ ได้แก่ พยัญชนะ ร ล ว ควบกับพยัญชนะตัวหน้า ได้แก่ ก ข ค ป พ ผ ต ประสมสระตัวเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงพยัญชนะทั้งสองตัวพร้อมกัน ดังตาราง

พยัญชนะต้น	ไก่อ	ชี	ควาย	ไป	พบ	ผี	ตาย
ร	กร กราบ	ขร ขรุขระ	คร ครอบ	ปร ปรับ	พร พระ	-	ตร ตรวจ
ล	กล กล้วย	ขล ขลาด	คล โคลง	ปล ปลา	พล เพลง	ผล ผลิ	-
ว	กว ไกว	ขว ขวาน	คว ควาย	-	-	-	-

### บทร้อยกรองที่ใช้ ร ควบกล้ำ

ครอบครวัครุครึ้นเครงครวญเพลงแว่ว  
ช่างเพริศแพรวไผเราะเสนาะเสียง  
วางโครงการปรองดองไตร่ตรองเรียง  
ความพร้อมเพรียงโปรดปรานลูกหลานรัก

(ผู้ประพันธ์ : นางสมบัติ ฤกษ์ขจรนามกุล)

### บทร้อยกรองที่ใช้ ล ควบกล้ำ

ปลุกกล้วยสวนครวญเพลงบรรเลงหวาน  
เสียงพลิวผ่านปล่องไฟไกลเกินฝัน  
พลอยเพลิดเพลินปล่อยปลาทำตะวัน  
ผูกเปลพลันคลาดเคลื่อนเกลื่อนกลาดไกล

(ผู้ประพันธ์ : นางสมบัติ ฤกษ์ขจรนามกุล)

### บทร้อยกรองที่ใช้ ว ควบกล้ำ

พอนั่งเกวียนมา	พาควายเลี้ยวขวา
ดูกว้างคันคว่ำ	ศึกษาความหมาย
ขวัญขอซื้อขวาน	ใส่พานเรียงราย
ปิดกวาดหยากไย่	ซักใยแมงมุม
มะขวิดคว่ำหน้า	ถือผ้าตราตุ่ม
แวนแคว้นควันรุ่ม	หลบมุมหายใจ

(ผู้ประพันธ์ : นางสมบัติ ฤกษ์ขจรนามกุล)

### ตัวอย่าง ประโยคที่มีคำควบกล้ำแท้

ประโยคที่ ๑	กล้าเล่นน้ำสงกรานต์
ประโยคที่ ๒	ขวัญนั่งแคร่ทำแผล
ประโยคที่ ๓	แม่ตรากตราทำงานหนัก
ประโยคที่ ๔	นายพรานถือขวานเข้าป่า

๒) คำควบไม่แท้ ได้แก่ พยัญชนะ ร ควบกับ จ ซ ท ศ ส แล้วอ่านออกเสียงแค่ พยัญชนะตัวหน้า เช่น จริง ไม่อ่านออกเสียง ร แต่อ่านว่า จิง เป็นต้น ข้อสังเกตของคำควบ **ทร** เมื่ออ่านออกเสียงให้ออกเสียงเป็น **ซ** เช่น ทรุดโทรม อ่านว่า ซุดโซม เป็นต้น

## บทร้อยกรองคำควบล้ำไม่แท้

ทรวดทรงทราบทราย	ทรุดโทรมหมายนกอินทรี
ม้ทรี่อินทรียมี	เทริดนนทรี่พุทราเพรา
ทรวงไทรทรัพย์แทรกวัด	โถมน้สละเชิงเทรา
ตัว “ทร” เหล่านี้เรา	ออกสำเนียงเป็นเสียง “ซ”

## ตัวอย่าง ประโยคที่มีคำควบล้ำไม่แท้

ประโยคที่ ๑	น้องทรายเก็บพุทราให้แม่
ประโยคที่ ๒	บ้านหลังนั้นเก่าและทรุดโทรม
ประโยคที่ ๓	เศรษฐีใหม่สร้างบ้านใหญ่โต
ประโยคที่ ๔	น้องสร้อยมีทรวดทรงสวยงาม